

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ KÜRESEL BAĞLANTILAR ÖĞRENME ALANINA YÖNELİK TUTUMLARININ ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Melek KÖRÜKCÜ

Dr., Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, mekulusoy01@gmail.com

Mehmet ŞAHİNGÖZ

Prof. Dr., Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, mgoz@gazi.edu.tr

ÖZET

Bu araştırmanın amacı; sosyal bilgiler öğretmen adaylarının Sosyal Bilgiler Öğretim Programı Küresel Bağlantılar Öğrenme Alanı'na yönelik tutumlarını çeşitli değişkenlere göre tespit etmektir. Tarama modelinde olan araştırmanın nicel örneklemini maksimum çeşitliliği sağlayan 894 sosyal bilgiler öğretmen adayı oluşturmaktadır. Nicel verilerin çözümlenmesinde SPSS istatistik paket programı kullanılmıştır. Veriler üzerinde; frekans ve yüzdeler, aritmetik ortalama, t testi ve tek yönlü varyans analizi teknikleri kullanılarak analiz yapılmıştır. Araştırma sonunda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının; insan hakları, sosyal adalet, eşitlik, dünyanın ortak yaşam olduğu algısı, yeryüzü kaynaklarının verimli kullanılması konularının Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda daha fazla yer alması yönünde bir tutum içerisinde oldukları belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Küresel eğitim, Küreselleşme, Küresel bağlantılar öğrenme alanı.

INVESTIGATION OF THE ATTITUDES OF SOCIAL TEACHER CANDIDATES, TOWARDS GLOBAL CONNECTIONS LEARNING DOMAIN OF IN TERMS OF SEVERAL VARIABLES

ABSTRACT

The purpose of this research is to determine investigate the attitudes of study Social Studies Curriculum for Social Studies teacher candidates to determine their attitudes towards Global Connections Learning Space based on several variables. Sample of quantitative research survey model that ensures maximum diversity constitutes 894 social studies teachers. The analysis of quantitative data using SPSS statistical software package is used. On the data; frequencies and percentages, mean, t-test and analysis is performed using one-way analysis of variance techniques. Social Studies teacher candidates at the end of the research; human rights, social justice, equality, the world's perception of that common life, an attitude towards taking more space in the Social Studies Curriculum issues of efficient use of the earth's resources is determined that the flasher.

Key Words: *Global education, Globalization, Global connections learning space*

1. GİRİŞ

Küreselleşme, 21. yüzyıl dünyasında tahminleri aşan derecede bilgi akışının hızlandığı, bilgi işlem teknolojisinde yeniliklerin, siyasette daha liberal bir demokrasiye yönelik yaklaşımların yaşandığı, ekonomide yeni yapılanmaların olduğu, toplumsal örgütlenme modellerinde yeni arayışların tüm dünyayı etkilediği derin ve kapsamlı bir şekilde yaşanan değişimin en önemli aşamasıdır (Devlet PlanlamaTeşkilatı, [DPT], 2000:3). Hayatımızın her alanında, “burada” olup; hayatımızın özel ve bireysel yönlerini etkilemektedir. Küreselleşme; dünya üzerinde, içinde artık “başkalarının” olmadığı yeni karşılıklı bağımlılık biçimlerini ortaya çıkarmaktadır (Giddens, 2004, s.174).

Küreselleşmenin temel dinamiğini dünyadaki tüm insanlar ve bu insanların yaşantıları üzerine oluşturulan küresel insanlık örüntüleri oluşturmaktadır. Bu örüntü ile farklı kültürler konumlarını belirleyerek olumlu bir süreç içerisinde birbirlerinin eksikliklerini tamamlamaktadır. Çok boyutlu sürece sahip olan küreselleşme hizmet üreten eğitim örgütlerini de etkilemektedir. Küreselleşmenin beraberinde getirdiği değişim ve eğitim arasındaki etkileşim çift yönlüdür. Eğitim, değişimlerden etkilenecek kendisini sürekli olarak yenilemekte ve toplumun yenilenmesine öncülük etmektedir. Küreselleşmenin sonucu olarak doğan ve gelişen yeni tutum ve değerlerin bireyler tarafından en doğru biçimde algılanması toplumların amacıdır. Küresel gelişmelere uyum sağlayabilen, küresel ve yerel anlamda sorumluluk alan ve bu yönde tutum geliştiren bireylerin yetişmesi hedeflenmektedir (Tezcan, 2002). Eğitim bu süreçte gerekli olan yeni değer, inanç, tutum ve bilgi kazandırma gibi işlevleri yerine getirebilme özelliğine sahiptir (Robertson, 1999). Küreselleşen dünyada başarılı bir konuma sahip olmanın, bireyler arasında sağlıklı ve etkili iletişim kurmanın ve dünya pazarlarında üstün olmanın yolu eğitimden geçmektedir (Çalık ve Sezgin, 2005).

Temeli kültürel duyarlılığa dayanan küresel eğitim; farklı kültürlerin, dillerin ve dinlerin var olduğu toplumlarda birlik ve bütünlüğü sağlayan disiplinlerarası bir programdır (Deniz, 1999). Ulusal sınırlar dışında kalan insanları, kültürleri, devletleri tanıyan küresel vatandaşlar yetiştirmeyi hedefleyen bir eğitim programıdır. Bu programın en önemli amacı araştırma faaliyetlerinde öğrencilerin küresel bakış açısını yakalaması ve evrensel değerlere karşı duyarlı olmasının sağlanmasıdır. Küreselleşme gerçeğini

yadsımayan, olabilecek gelişmeleri önceden tahmin ederek bu değişim ve gelişmelere uyum sağlayabilecek bireylerin yetişmesi hedeflenmektedir (Yurdabakan, 2002).

Eğitim ile küreselleşme arasında çift yönlü bir ilişki vardır. Bilginin üretilmesi ve kullanılması, teknoloji ve iletişimdeki hızlı gelişmeleri toplumun yakından takip etmesi ve etkin olarak katılması toplumların eğitim sistemlerinin başarılı olup olmaması ile yakından alakalıdır. Küreselleşen dünyada ulusal ve uluslararası rekabette başarılı olmak için eğitime ve okullara büyük görevler düşmektedir. Ülkemizde 2005 yılında uygulanmaya başlanan Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda dünyadaki gelişmeler doğrultusunda meydana gelen küresel bağlantılara çağdaş bir içerikle yaklaşılmış, sınıf düzeylerine göre programda yer verilmiştir (Şimşek, 2008).

Öğrenme alanı, birbiri ile bağlantılı olan beceri, tema, kavram ve değerlerin bir bütün olarak ele alındığı öğrenmeyi organize eden yapıdır. Öğrenme alanları ünitelerin bilimsel içerikle ilgili sınırlarını belirlemektedir (Yazıcı ve Koca, 2008). Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda 4. Sınıftan 7. sınıfa kadar devam eden öğrenme alanları bir ya da birden fazla akademik disiplini içerebilmektedir. Örneğin; "Birey ve Toplum," psikoloji ve vatandaşlık bilgisini; "Kültür ve Miras" antropoloji, tarih ve vatandaşlık bilgisini içermekte iken; "Bilim, Teknoloji ve Toplum" ve "Küresel Bağlantılar" disiplinler arası alanlardır. Programda yer alan Küresel Bağlantılar Öğrenme Alanı ve bu alanı destekleyen üniteler, öğrencilerin dünya üzerinde yaşayan diğer insanlar ve kültürleri hakkında bilgi sahibi olmalarını desteklemektedir. Küresel Bağlantılar Öğrenme Alanı'nda; kültürleri anlama ve saygı duyma, küresel sorunlar hakkında fikir sahibi olma ve dünyanın birbirine bağlantılı bir sistem olduğunun farkına varma gibi küresel eğitimi destekleyen unsurlar yer almaktadır (Açıkalın, 2010).

Çalışmanın Amacı

Küreselleşme süreci içerisinde ülkelerin; bağımsız, sorun çözen, güçlü, dünyadaki gelişmeleri yakından takip eden, girişimci, risk alabilecek şekilde yetişmiş bireylere sahip olması gerektirmektedir (Akçay, 2003:33). Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı öğrencilerin demokratik değerleri benimsemiş vatandaşlar olarak içinde yaşadığı topluma uyum sağlamalarını ve kazandıkları bilgi birikimini hayatlarında uygulamalarını amaçlamaktadır (Öztürk ve Otluoğlu, 2002). Okullarda küreselleşmenin gerektirdiği insan tipini yetiştirecek

kişiler ise öğretmenlerdir. Öğretmen adaylarının küresel eğitime bakış açılarının belirlenmesi, durum değerlendirmesinin yapılması açısından önem arz etmektedir. Bu kapsamda araştırmanın amacı Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda yer alan Küresel Bağlantılar Öğrenme Alanı'na yönelik olarak sosyal bilgiler öğretmen adaylarının tutumlarını çeşitli değişkenlere göre belirlemektir. Bu genel amaca bağlı olarak araştırmada şu sorulara yanıt aranmıştır:

Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının, cinsiyet ve sınıf düzeyleri açısından;

- a) Küresel eğitimle ilgili konuların öğretim programında ne kadar yer alması gerektiği ile ilgili görüşleri nelerdir?
- b) Öğretim programda küresel konulara ağırlık verilmesi ile ilgili görüşleri nelerdir?

2. YÖNTEM

Araştırmada sosyal bilgiler öğretmen adaylarının Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nın Küresel Bağlantılar Öğrenme Alanı'na yönelik görüşlerinin belirlenmesi amacıyla tarama modeli kullanılmıştır. "Sosyal Bilgiler Öğretmenliği bölümünde eğitim gören öğrencilerin Sosyal Bilgiler Öğretim Programı Küresel Bağlantılar Öğrenme Alanı ile ilgili konuların programda ne kadar yer alması ile ilgili tutumları" taramanın konusunu oluşturmuştur. Tarama modellerinde geçmişte veya halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemek amaçlanmakta herhangi bir değişiklik yapma veya etkileme çabası gösterilmemektedir (Karasar, 2006).

Örnekleme

Araştırmanın örnekleme random örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenmiştir. "Random örnekleme yöntemi, ilgili özellikler açısından birimler benzer (homojen evren veya alt evrenler için) ve sonlu, durağan ve birimlerine ulaşılabilen evren olduğunda; evrenin tüm birimleri listelendikten sonra, gerek torba, gerekse seçkisiz sayılar tablosu yardımıyla yapılan ve evrendeki her birinin örnekleme girmeye olasılığının eşit ve birbirinden bağımsız olduğu bir örneklemedir" (Erkuş, 2011:103). Örnekleme için 7 üniversitenin eğitim fakültesi sosyal bilgiler öğretmenliği bölümü seçkisiz olarak belirlenmiştir. Bu üniversitelerde normal ve ikinci öğretimde öğrenim gören üçüncü ve dördüncü

sınıf öğrencilerinden araştırmaya katılmayı kabul eden 894 öğrenci ile örnekleme gidilmiştir. Öğrencilerin 434'ü kadın, 460'ı da erkektir. Çalışmanın kapsamına 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin alınma nedeni aldıkları eğitim açısından alana daha fazla hakim olmalarıdır.

Tablo 1. Öğretmen adaylarının cinsiyet ve sınıf bilgilerine ait betimsel istatistik sonuçları

Öğrencilerin		f	%
Cinsiyet	Erkek	460	51,5
	Kadın	434	48,5
	Toplam	894	100
Sınıf	3. Sınıf	459	51,3
	4. Sınıf	435	48,7
	Toplam	894	100

Tablo 1 incelendiğinde, örnekleme yer alan öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre % 51,5'inin erkek (460), %48,5'inin kadın (434) öğrencilerden oluştuğu görülmektedir. Sınıf düzeylerine göre öğrencilerin % 51,3'ü 3. sınıf (459), % 48,7'si 4.sınıf (435)'ta eğitim görmektedir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada Özkan (2006) tarafından geliştirilen öğretmenlerin küresel eğitime ilişkin konuların programda ne kadar yer alması gerektiği ve küresel eğitimin doğurgularına ilişkin görüşlerini kapsayan anket oluşturmaktadır. Anket için Özkan'dan izin alınmıştır. Anketin güvenilirliği (Cronbach Alpha'sı) 0.89 olarak saptanmıştır. Küresel eğitimin doğurgularına ilişkin öğretmen görüşleri ölçeğinden alınabilecek en yüksek puan 90 en düşük puan 18 dir. Puanların yüksekliği, öğretmenlerin küresel eğitimin doğurgularının olumlu olarak değerlendirdikleri anlamına gelmektedir. Sonuçların yorumlanmasında kolaylık olması amacıyla, ölçekten elde edilen puanlar toplam soru sayısına bölünerek 1-5 arasında bir değer elde edilmiştir. Değerin beşe yakın olması görüşlerin olumlu, bire yakın olması ise olumsuz olduğunu göstermektedir.

Verilerin Analizi

Verilerin çözümlenmesinde SPSS istatistik paket programı kullanılmıştır. Veriler üzerinde; frekans ve yüzdeler, aritmetik ortalama, t testi ve tek yönlü varyans analizi teknikleri kullanılarak analiz yapılmıştır. Alt amaçlar doğrultusunda istatistiksel analizler yapılmıştır.

3. BULGULAR

Öğretmen Adaylarının Küresel Eğitimle İlgili Konuların Programda Ne Kadar Yer Alması Gerektiği İle İlgili Görüşleri

Tablo 2. Öğretmen adaylarının küresel eğitimle ilgili konuların programda ne kadar yer alması gerektiği ile ilgili görüşleri

Madde No	Çok yer almalı		Biraz yer almalı		Çok az yer almalı		Hiç yer almamalı		Toplam		x
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
M1	534	59,7	313	35,0	41	4,6	6	,7	894	100	3,53
M2	689	77,1	164	18,3	37	4,1	4	,4	894	100	3,72
M3	372	41,6	387	43,3	113	12,6	22	2,5	894	100	3,24
M4	342	38,3	406	45,4	122	13,6	24	2,7	894	100	3,19
M5	700	78,3	148	16,6	41	4,6	5	,6	894	100	3,72
M6	517	57,8	262	29,3	73	8,2	42	4,7	894	100	3,40
M7	610	68,2	219	24,5	55	6,2	10	1,1	894	100	3,59
M8	636	71,1	206	23,0	45	5,0	7	,8	894	100	3,64
M9	668	74,7	165	18,5	47	5,3	14	1,6	894	100	3,66
M10	589	65,9	237	26,5	56	6,3	12	1,3	894	100	3,56
M11	284	31,8	386	43,2	177	19,8	47	5,3	894	100	3,01
M12	700	78,3	133	14,9	46	5,1	15	1,7	894	100	3,69
M13	407	45,5	349	39,0	102	11,4	36	4,0	894	100	3,26
M14	638	71,4	200	22,4	44	4,9	12	1,3	894	100	3,63
M15	656	73,4	174	19,5	52	5,8	12	1,3	894	100	3,64
M16	647	72,4	195	21,8	42	4,7	10	1,1	894	100	3,65
M17	656	73,4	180	20,1	41	4,6	17	1,9	894	100	3,64
M18	372	41,6	362	40,5	130	14,5	30	3,4	894	100	3,20
M19	481	53,8	255	28,5	110	12,3	48	5,4	894	100	3,30
M20	413	46,2	339	37,9	106	11,9	36	4,0	894	100	3,26
M21	332	37,1	393	44,0	146	16,3	23	2,6	894	100	3,15
M22	446	49,9	275	30,8	125	14,0	48	5,4	894	100	3,25
M23	555	62,1	242	27,1	72	8,1	25	2,8	894	100	3,48

Tablo 2’de görüldüğü gibi, öğretmen adaylarının, küresel eğitimle ilgili konuların programda ne kadar yer alması gerektiğine ilişkin cevapları incelediğinde öğretmen adaylarının programda en çok yer almasını istedikleri 5. madde (\bar{X} 3,726) “İnsan haklarına ilişkin konular” maddesidir. En çok yer alması istenen diğer maddeler sırasıyla ortalamalarına göre; 2. madde ($X=3,7204$) “Sosyal adalete ilişkin konular” 12. madde ($X=3,698$) “Dil, din, ırk ayrımı gözetmeden tüm insanların eşitliği” 9. madde ($X= 3,6633$) “Dünyanın tüm insanların ortak yaşam alanı olduğu bilinci” 16. madde ($X=3,6544$) “Sınırlı yeryüzü kaynaklarının korunmasına ilişkin konular” 17. madde ($X=3,6499$) “Sınırlı yeryüzü kaynaklarının verimli kullanılmasına ilişkin konular” olarak sıralanmıştır.

Öğretmen adaylarının programda daha az yer almasını istedikleri 11. madde ($x=3,0145$) “Diğer din ve kültürlere ait özel günlerin tanıtımı” maddesidir. Öğretmen adaylarının programda daha az yer almasını istedikleri diğer maddeler sırasıyla ortalamalarına göre; 21. madde ($X=3,1566$) “Farklı dini inanışlara ilişkin bilgiler”, 4. madde ($X=3,1924$) “Farklı kültürlere ait sanat ve müzik eserleri” 18. madde ($X= 3,2036$) “Uluslararası kurulmuş politik ve ekonomik birlikler, örgütler” 3. madde($X=3,2405$) “Türkçe derslerinde dünya edebiyatıyla ilgili örnekler” 22. madde ($X=3,2517$) “Yabancı dil eğitimi” olarak sıralanmıştır.

Öğretmen Adaylarının Küresel Eğitimle İlgili Konuların Programda Küresel Konulara Ağırlık Verilmesine İlişkin Görüşleri

Tablo 3. Öğretmen adaylarının küresel eğitimle ilgili konuların programda küresel konulara ağırlık vermesi ile ilgili katılma derecelerine ilişkin görüşler

Madde	Hiç Katılmıyorum		Biraz Katılmıyorum		Katılmıyorum		Genellikle Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum		Toplam		X
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
M24	72	8,1	98	11,0	244	27,3	150	16,8	330	36,9	894	100	3,63
M25	43	4,8	65	7,3	251	28,1	187	20,9	348	38,9	894	100	3,81
M26	45	5,0	82	9,2	220	24,6	210	23,5	337	37,7	894	100	3,79
M27	58	6,5	108	12,1	217	24,3	207	23,2	304	34,0	894	100	3,66
M28	57	6,4	116	13,0	203	22,7	229	25,6	289	32,3	894	100	3,64
M29	74	8,3	127	14,2	214	23,9	214	23,9	265	29,6	894	100	3,52
M30	77	8,6	130	14,5	223	24,9	211	23,6	253	28,3	894	100	3,48
M31	110	12,3	140	15,7	221	24,7	196	21,9	227	25,4	894	100	3,32
M32	96	10,7	148	16,6	228	25,5	206	23,0	216	24,2	894	100	3,33
M33	55	6,2	96	10,7	244	27,3	227	25,4	272	30,4	894	100	3,63
M34	66	7,4	134	15,0	214	23,9	223	24,9	257	28,7	894	100	3,52
M35	58	6,5	102	11,4	236	26,4	232	26,0	266	29,8	894	100	3,61
M36	58	6,5	111	12,4	224	25,1	212	23,7	289	32,3	894	100	3,62
M37	56	6,3	113	12,6	214	23,9	211	23,6	300	33,6	894	100	3,65
M38	77	8,6	142	15,9	213	23,8	234	26,2	228	25,5	894	100	3,44
M39	53	5,9	101	11,3	225	25,2	227	25,4	288	32,2	894	100	3,66
M40	49	5,5	101	11,3	238	26,6	213	23,8	293	32,8	894	100	3,67
M41	50	5,6	102	11,4	246	27,5	215	24,0	281	31,4	894	100	3,64

Tablo 3'te görüldüğü gibi, öğretmen adaylarının, küresel eğitimle ilgili konuların programda küresel konulara ağırlık verilmesi ile ilgili katılma derecelerine ilişkin cevaplarını incelediğimizde öğrencilerin programda en çok yer almasını istedikleri 25. madde (X=3,8188) "Dünya sorunlarına duyarlı bireyler yetiştirmeye katkı sağlar" maddesidir. En çok yer alması istenen diğer maddeler sırasıyla ortalamalarına göre; 26. madde (X=3,7964) "Dünya sorunlarına çözüm üretebilen, yeni stratejiler geliştirebilen bireyler yetiştirmeye katkı sağlar" 40. madde (X=3,6711) "Demokrasiyi benimseyen bireyler yetişmesine katkı sağlar" 39. madde (X= 3,6667) "Adaleti benimseyen bireylerin yetişmesine katkı sağlar" 27. madde (X=3,6611) "Dil, din ve ırk ayrımının azalmasına katkı sağlar" 37. madde(X=3,6555) "Farklı kültürlerle karşı önyargıların azalmasına katkı sağlar" olarak sıralanmıştır.

Öğretmen adaylarının programda daha az yer almasını istedikleri 31. madde (x=3,3244) "Savaşların ve uluslararası terörizmin azalmasına katkı

sağlar” maddesidir. Öğretmen adaylarının programda daha az yer almasını istedikleri diğer maddeler sırasıyla ortalamalarına göre; 32. madde (X=3,3333) “Ekonomik ve politik adaletsizliklerin azalmasına katkı sağlar” 38. madde (X=3,4407) “Bazı çok uluslu Şirketlerle bağlantılı olan adaletsizliklerin farkına varılmasına katkı sağlar” 30. madde(X= 3,4843) “ lkeler arasında dayanışma ve işbirliğini artırır” 29. madde(X=3,5246) “Tüm insanlığın paylaşabileceği ortak bir kültür oluşumuna katkı sağlar” 34. Madde (X=3,5268) “İnsan hakları ihlallerinin azalmasına katkı sağlar” olarak sıralanmıştır.

Cinsiyet Açısından Adaylarının Küresel Eğitimle İlgili Konuların Programda Ne Kadar Yer Alması Gerektiği İle İlgili Görüşleri

Tablo 4. Cinsiyet açısından öğretmen adaylarının küresel eğitimle ilgili konuların programda ne kadar yer alması gerektiği ile ilgili görüşlerine ilişkin bağımsız gruplar t testi sonuçları

Cinsiyet	Madde No	N	X	SS	Sd	t	p
Erkek	M1	460	3,53	,61306	892	270	,787
Kadın		434	3,54	,62227			
Erkek	M2	460	3,67	,58807	892	-2,449	,015
Kadın		434	3,76	,52091			
Erkek	M3	460	3,15	,80757	892	-3,582	,000
Kadın		434	3,33	,70392			
Erkek	M4	460	3,13	,81164	892	-2,226	,026
Kadın		434	3,25	,71543			
Erkek	M5	460	3,65	,62281	892	-3,899	,000
Kadın		434	3,80	,49701			
Erkek	M6	460	3,36	,83389	892	-1,231	,219
Kadın		434	3,43	,82235			
Erkek	M7	460	3,56	,68765	892	-1,559	,119
Kadın		434	3,63	,62057			
Erkek	M8	460	3,59	,63139	892	-2,612	,009
Kadın		434	3,70	,59065			
Erkek	M9	460	3,59	,68148	892	-3,429	,001
Kadın		434	3,73	,60708			
Erkek	M10	460	3,48	,71232	892	-3,905	,000
Kadın		434	3,65	,61455			
Erkek	M11	460	3,01	,89279	892	,103	,918
Kadın		434	3,01	,80836			
Erkek	M12	460	3,60	,72007	892	-4,524	,000
Kadın		434	3,79	,53548			
Erkek	M13	460	3,20	,84378	892	-2,131	,033
Kadın		434	3,32	,77858			
Erkek	M14	460	3,58	,67939	892	-2,650	,008
Kadın		434	3,69	,59220			
Erkek	M15	460	3,55	,73171	892	-4,611	,000
Kadın		434	3,75	,53756			
Erkek	M16	460	3,55	,67904	892	-5,011	,000
Kadın		434	3,76	,53746			

Erkek	M17	460	3,55	,72256	892	-4,513	,000
Kadın		434	3,75	,56684			
Erkek	M18	460	3,16	,83597	892	-1,543	,123
Kadın		434	3,24	,77879			
Erkek	M19	460	3,20	,94072	892	-3,696	,000
Kadın		434	3,41	,80655			
Erkek	M20	460	3,18	,82963	892	-2,859	,004
Kadın		434	3,34	,80392			
Erkek	M21	460	3,12	,80126	892	-1,199	,231
Kadın		434	3,18	,76365			
Erkek	M22	460	3,10	,96853	892	-5,015	,000
Kadın		434	3,40	,76956			
Erkek	M23	460	3,35	,81469	892	-5,522	,000
Kadın		434	3,62	,67199			

Tablo 4'te cinsiyet açısından öğretmen adaylarının küresel eğitimle ilgili konuların programda ne kadar yer alması gerektiği ile ilgili görüşleri incelendiğinde, öğretmen adaylarının görüşleri arasında erkek ve erkekan öğretmen adayları arasında 2. maddede ($p=.015$) "Sosyal adalete ilişkin konular" 3. maddede ($p=.000$) "Türkçe derslerinde dünya edebiyatıyla ilgili örnekler" 4. maddede ($p=.0026$) "Farklı kültürlerle ait sanat ve müzik eserleri" 5. maddede ($p=.000$) "İnsan haklarına ilişkin konular" 8. maddede ($p=.009$) "Farklı kültürlerle karşı saygıya ilişkin konular" 9. maddede ($p=.001$) "Dünyanın tüm insanların ortak yaşam alanı olduğu bilinci" 10. maddede ($p=.000$) "Bilim ve teknolojinin tüm insanlığa katkıları" 12. maddede ($p=.000$) "Dil, din, ırk ayrımı gözetmeden tüm insanların eşitliği" 13. maddede ($p=.033$) "Uluslararası ekonomik ve politik işbirliğinin önemi" 14. maddede ($p=.008$) "Çevre kirlenmesi, asit yağmurları, nükleer atık, deniz hayvanlarının korunması, su kirlenmesi vb. uluslararası konular" 15. maddede ($p=.000$) "Demokrasiye ilişkin konular" 16. maddede ($p=.000$) "Sınırlı yeryüzü kaynaklarının korunmasına ilişkin konular" 17. maddede ($p=.000$) "Sınırlı yeryüzü kaynaklarının verimli kullanılmasına ilişkin konular" 19. maddede ($p=.000$) "Uluslararası terörizmle nasıl başa çıkılacağı" 20. maddede ($p=.004$) "Uluslararası savaş ve güvenlik konuları" 22. maddede ($p=.000$) "Yabancı dil eğitimi." ve 23. maddede ($p=.000$) "Dünya vatandaşlığı olgusu" anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Bu farklılık erkekan öğretmen adaylarının lehinedir. Diğer maddeler incelendiğinde ise öğretmen adaylarının küresel eğitime ilişkin görüşleri arasında cinsiyete göre anlamlı bir farklılık görülmemiştir.

Cinsiyet Açısından Adaylarının Küresel Eğitimle İlgili Konuların Programda Küresel Konulara Ağırlık Verilmesi İle İlgili Katılma Derecelerine İlişkin Görüşleri

Tablo 5. Cinsiyet açısından öğretmen adaylarının küresel eğitimle ilgili konuların programda küresel konulara ağırlık verilmesi ile ilgili katılma derecelerine ilişkin bağımsız gruplar t testi sonuçları

Cinsiyet	Madde No	N	X	SS	Sd	t	p
Erkek	M24	460	3,4478	1,32493	892	-4,509	,000
Kadın		434	3,8341	1,23091			
Erkek	M25	460	3,6065	1,20074	892	-5,696	,000
Kadın		434	4,0438	1,08758			
Erkek	M26	460	3,6196	1,19951	892	-4,649	,000
Kadın		434	3,9839	1,14016			
Erkek	M27	460	3,5109	1,29095	892	-3,757	,000
Kadın		434	3,8203	1,16332			
Erkek	M28	460	3,4739	1,27031	892	-4,325	,000
Kadın		434	3,8272	1,16536			
Erkek	M29	460	3,3239	1,30253	892	-4,909	,000
Kadın		434	3,7373	1,21010			
Erkek	M30	460	3,2870	1,26983	892	-4,825	,000
Kadın		434	3,6935	1,24785			
Erkek	M31	460	3,1348	1,31990	892	-4,419	,000
Kadın		434	3,5253	1,32154			
Erkek	M32	460	3,2065	1,30974	892	-3,023	,003
Kadın		434	3,4677	1,27151			
Erkek	M33	460	3,4935	1,24283	892	-3,594	,000
Kadın		434	3,7788	1,12372			
Erkek	M34	460	3,3522	1,25327	892	-4,336	,000
Kadın		434	3,7120	1,22616			
Erkek	M35	460	3,3913	1,20598	892	-5,704	,000
Kadın		434	3,8433	1,16070			
Erkek	M36	460	3,4130	1,23451	892	-5,501	,000
Kadın		434	3,8594	1,18928			
Erkek	M37	460	3,5065	1,27228	892	-3,737	,000
Kadın		434	3,8134	1,17703			
Erkek	M38	460	3,3370	1,26178	892	-2,538	,011
Kadın		434	3,5507	1,25445			

Erkek	M39	460	3,5370	1,21928	892	-3,335	,001
Kadın		434	3,8041	1,17357			
Erkek	M40	460	3,5370	1,22818	892	-3,472	,001
Kadın		434	3,8134	1,14723			
Erkek	M41	460	3,4913	1,23225	892	-3,950	,000
Kadın		434	3,8041	1,12944			
Erkek	Toplam	460	3,4261	,98353	892	-5,367	,000
Kadın		434	3,7729	,94658			

Öğretmen adaylarının cinsiyetleri açısından küresel eğitimle ilgili konuların programda küresel konulara ağırlık verilmesi ile ilgili katılma derecelerine ilişkin görüşleri arasında farklılıklar olup olmadığı maddelere göre incelenmiş, inceleme sonucuna göre öğretmen adaylarının görüşleri arasında erkek ve kadınlık öğretmen adayları arasında 24. maddede ($p=.000$) “Bireylerin hem kendilerinin hem de kendi ülkelerinin dünyadaki yerini anlamalarına katkı sağlar” 25. maddede ($p=.000$) “Dünya sorunlarına duyarlı bireyler yetiştirmeye katkı sağlar” 26. maddede ($p=.000$) “Dünya sorunlarına çözüm üretebilen, yeni stratejiler geliştirebilen bireyler yetiştirmeye katkı sağlar” 27. maddede ($p=.000$) “Dil, din ve ırk ayrımının azalmasına katkı sağlar” 28. maddede ($p=.000$) “Uluslararası barışın sağlanmasına katkı sağlar” 29. maddede ($p=.000$) “Tüm insanlığın paylaşabileceği ortak bir kültür oluşumuna katkı sağlar” 30. maddede ($p=.000$) “Ülkeler arasında dayanışma ve işbirliğini artırır” 31. maddede ($p=.000$) “Savaşların ve uluslararası terörizmin azalmasına katkı sağlar” 32. maddede ($p=.003$) “Ekonomik ve politik adaletsizliklerin azalmasına katkı sağlar” 33. maddede ($p=.000$) “Bilim ve teknolojinin etkin kullanımına katkı sağlar” 34. maddede ($p=.000$) “İnsan hakları ihlallerinin azalmasına katkı sağlar” 35. maddede ($p=.000$) “Yeryüzü kaynaklarının korunmasına katkı sağlar” 36. maddede ($p=.000$) “Yeryüzü kaynaklarının verimli kullanılmasına katkı sağlar” 37. maddede ($p=.000$) “Farklı kültürlerle karşı önyargıların azalmasına katkı sağlar” 38. maddede ($p=.011$) “Bazı çok uluslu şirketlerle bağlantılı olan adaletsizliklerin farkına varılmasına katkı sağlar” 39. maddede ($p=.001$) “Adaleti benimseyen bireylerin yetişmesine katkı sağlar” 40. maddede ($p=.001$) “Demokrasiyi benimseyen bireyler yetişmesine katkı sağlar” 41. maddede ($p=.000$) “Bireylerin, uluslararası kurulmuş politik ve ekonomik birlikler, örgütler hakkında bilgi sahibi olmalarına katkı sağlar” anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Bu farklılık kadın öğretmen adaylarının lehinedir.

Öğretmen adaylarının cinsiyetleri açısından küresel eğitimle ilgili konuların programda küresel konulara ağırlık verilmesi ile ilgili katılma derecelerine ilişkin görüşleri arasında farklılıklar olup olmadığıyla ilgili yapılan Bağımsız Gruplar t Testi analizinde bütün maddeler bir faktörde toplandığından karşılaştırmalar toplam puanlar üzerinden de yapılmıştır. İnceleme sonucuna göre  ğretmen adaylarının görüşleri açısından erkek ve kadın  ğretmen adayları arasında anlamlı bir farklılık ($p=.000$) olduğu görülmüştür. Bu durum erkek ve kadın öğrencilerin küresel eğitimle ilgili konuların programda küresel konulara ağırlık verilmesi ile ilgili katılma derecelerine ilişkin görüşleri arasında benzeşik oranlarda katılmadıklarını göstermektedir. Farklılığın kimin lehinde olduğuna baktığımızda (Erkek $X= 3,4261$, Kadın $X= 3,7729$) kadın  ğretmen adaylarının lehine olduğu görülmektedir.

Öğretmen Adaylarının Sınıf Düzeyleri Açısından Küresel Eğitimle İlgili Konuların Programda Ne Kadar Yer Alması Gerektiği İle İlgili Görüşleri

Tablo 6. Sınıf düzeyleri açısından öğretmen adaylarının küresel eğitimle ilgili konuların programda ne kadar yer alması gerektiği ile ilgili görüşlerine ilişkin bağımsız gruplar t testi sonuçları

Sınıf Düzeyi	Madde No	N	X	SS	Sd	t	p
3.Sınıf	M1	459	3,5294	,61345	892	-,429	,668
4.Sınıf		435	3,5471	,62177			
3.Sınıf	M2	459	3,7429	,52796	892	1,242	,215
4.Sınıf		435	3,6966	,58779			
3.Sınıf	M3	459	3,2745	,74090	892	1,368	,172
4.Sınıf		435	3,2046	,78698			
3.Sınıf	M4	459	3,1699	,78571	892	-,898	,369
4.Sınıf		435	3,2161	,74933			
3.Sınıf	M5	459	3,7277	,57411	892	,093	,926
4.Sınıf		435	3,7241	,56572			
3.Sınıf	M6	459	3,3856	,81303	892	-,632	,527
4.Sınıf		435	3,4207	,84517			
3.Sınıf	M7	459	3,5904	,66575	892	-,375	,708
4.Sınıf		435	3,6069	,64718			
3.Sınıf	M8	459	3,6536	,58347	892	,409	,683
4.Sınıf		435	3,6368	,64510			
3.Sınıf	M9	459	3,6863	,62834	892	1,085	,278
4.Sınıf		435	3,6391	,67260			
3.Sınıf	M10	459	3,6100	,62898	892	1,862	,063
4.Sınıf		435	3,5264	,71270			
3.Sınıf	M11	459	2,9368	,86813	892	-	,005
4.Sınıf		435	3,0966	,82856			
3.Sınıf	M12	459	3,7277	,61452	892	1,416	,157
4.Sınıf		435	3,6667	,67316			
3.Sınıf	M13	459	3,3028	,76339	892	1,593	,111
4.Sınıf		435	3,2161	,86361			
3.Sınıf	M14	459	3,6492	,64836	892	,558	,577
4.Sınıf		435	3,6253	,63304			
3.Sınıf	M15	459	3,6536	,63714	892	,227	,820
4.Sınıf		435	3,6437	,66819			
3.Sınıf	M16	459	3,6536	,61976	892	-,038	,970
4.Sınıf		435	3,6552	,62637			

3.Sınıf	M17	459	3,6885	,61716	892	1,801	,072
4.Sınıf		435	3,6092	,69819			
3.Sınıf	M18	459	3,2113	,76281	892	,294	,769
4.Sınıf		435	3,1954	,85652			
3.Sınıf	M19	459	3,3987	,82806	892	3,180	,002
4.Sınıf		435	3,2115	,93146			
3.Sınıf	M20	459	3,3115	,79635	892	1,825	,068
4.Sınıf		435	3,2115	,84317			
3.Sınıf	M21	459	3,1329	,77754	892	-,929	,353
2.Sınıf		435	3,1816	,78970			
1.Sınıf	M22	459	3,2440	,89231	892	-,265	,791
2.Sınıf		435	3,2598	,88724			
1.Sınıf	M23	459	3,4728	,75404	892	-,467	,641
2.Sınıf		435	3,4966	,76914			

Tablo 6’da sınıf düzeyleri açısından öğretmen adaylarının küresel eğitimle ilgili konuların programda ne kadar yer alması gerektiği ile ilgili görüşleri incelendiğinde; öğretmen adaylarının görüşleri arasında erkek ve erkekan öğretmen adayları arasında 11. maddede ($p=.005$) “Diğer din ve kültürle ait özel günlerin tanıtımı” ve 19. maddede ($p=.002$) “Uluslararası terörizmle nasıl başa çıkılacağı” maddelerinde anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Bu farklılık 11. maddede 4. sınıf öğrencilerinin (1.sınıf $X=2,9368$, 2.Sınıf $X=3,0966$) 19. maddede 3. sınıf öğrencilerinin (1.sınıf $X=3,3987$, 2.Sınıf $X=3,2115$) lehinedir. Diğer 21 madde incelendiğinde ise öğretmen adaylarının küresel eğitime ilişkin görüşleri arasında sınıf düzeyine göre anlamlı bir farklılık görülmemiştir.

Sınıf Düzeyleri Adaylarının Küresel Eğitimle İlgili Konuların Programda Küresel Konulara Ağırlık Verilmesi İle İlgili Katılma Derecelerine İlişkin Görüşleri

Tablo 7. Sınıf düzeyleri açısından öğretmen adaylarının küresel eğitimle ilgili konuların programda küresel konulara ağırlık verilmesi ile ilgili katılma derecelerine ilişkin bağımsız gruplar t testi sonuçları

Sınıf Düzeyi	Madde No	N	X	SS	Sd	t	p
3.Sınıf	M24	459	3,7233	1,26410	892	2,092	,037
4.Sınıf		435	3,5425	1,31979			
3.Sınıf	M25	459	3,8932	1,14435	892	1,962	,050
4.Sınıf		435	3,7402	1,18715			
3.Sınıf	M26	459	3,8802	1,16762	892	2,176	,030
4.Sınıf		435	3,7080	1,19708			
3.Sınıf	M27	459	3,6623	1,24741	892	,031	,976
4.Sınıf		435	3,6598	1,23285			
3.Sınıf	M28	459	3,7059	1,19432	892	1,508	,132
4.Sınıf		435	3,5816	1,26987			
3.Sınıf	M29	459	3,5904	1,23185	892	1,587	,113
4.Sınıf		435	3,4552	1,31622			
3.Sınıf	M30	459	3,5686	1,21183	892	2,034	,042
4.Sınıf		435	3,3954	1,33371			
3.Sınıf	M31	459	3,4205	1,29143	892	2,217	,027
4.Sınıf		435	3,2230	1,37235			
3.Sınıf	M32	459	3,3943	1,30135	892	1,445	,149
4.Sınıf		435	3,2690	1,29117			
3.Sınıf	M33	459	3,6863	1,15296	892	1,397	,163
4.Sınıf		435	3,5747	1,23535			
3.Sınıf	M34	459	3,5381	1,23635	892	,276	,782
4.Sınıf		435	3,5149	1,27059			
3.Sınıf	M35	459	3,6514	1,20064	892	1,037	,300
4.Sınıf		435	3,5678	1,20936			
3.Sınıf	M36	459	3,6732	1,21937	892	1,083	,279
4.Sınıf		435	3,5839	1,24590			
3.Sınıf	M37	459	3,6863	1,26147	892	,765	,444
4.Sınıf		435	3,6230	1,20881			
3.Sınıf	M38	459	3,4858	1,23509	892	1,098	,272
4.Sınıf		435	3,3931	1,28961			

3.Sınıf		459	3,7081	1,16056			
4.Sınıf	M39	435	3,6230	1,24820	892	1,056	,291
3.Sınıf		459	3,7037	1,16883			
4.Sınıf	M40	435	3,6368	1,22626	892	,835	,404
3.Sınıf		459	3,6492	1,20273			
4.Sınıf	M41	435	3,6368	1,18420	892	,156	,876
3.Sınıf		459	3,6456	,95879			
4.Sınıf	Toplam	435	3,5405	1,00154	892	1,603	,109

$p < .05$

Öğretmen adaylarının sınıf düzeyleri açısından küresel eğitimle ilgili konuların programda küresel konulara ağırlık verilmesi ile ilgili katılma derecelerine ilişkin görüşleri arasında farklılıklar olup olmadığı maddelere göre incelenmiş, inceleme sonucuna göre öğretmen adaylarının görüşleri arasında 3. ve 4. sınıf öğrencileri arasında 24. maddede ($p = .037$) “Bireylerin hem kendilerinin hem de kendi ülkelerinin dünyadaki yerini anlamalarına katkı sağlar” 25. maddede ($p = .050$) “Dünya sorunlarına duyarlı bireyler yetiştirmeye katkı sağlar” 26. maddede ($p = .003$) “Dünya sorunlarına çözüm üretebilen, yeni stratejiler geliştirebilen bireyler yetiştirmeye katkı sağlar” 30. maddede ($p = .042$) “Ülkeler arasında dayanışma ve işbirliğini artırır” 31. maddede ($p = .027$) “Savaşların ve uluslararası terörizmin azalmasına katkı sağlar” maddelerinde anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Bu farklılık 4. sınıf öğretmen adaylarının (24. madde (3.sınıf $X = 3,7233$, 2.Sınıf $X = 3,5425$), 25. madde (3.sınıf $X = 3,8932$, 4.Sınıf $X = 3,7402$), 26. madde (3.sınıf $X = 3,8802$, 4.Sınıf $X = 3,708$), 30. madde (3.sınıf $X = 3,5686$, 4. sınıf $X = 3,3954$), 31. madde (3.sınıf $X = 3,4205$, 4. sınıf $X = 3,223$)) lehinedir.

Öğretmen adaylarının sınıf düzeyleri açısından küresel eğitimle ilgili konuların programda küresel konulara ağırlık verilmesi ile ilgili katılma derecelerine ilişkin görüşleri arasında farklılıklar olup olmadığıyla ilgili yapılan Bağımsız Gruplar t Testi analizinde bütün maddeler bir faktörde toplandığından karşılaştırmalar toplam puanlar üzerinden de yapılmıştır. İnceleme sonucuna göre öğretmen adaylarının görüşleri açısından 3.sınıf ve 4.sınıf öğrencileri arasında anlamlı bir farklılık ($p > .05$) olmadığı görülmüştür. Bu durum 3.sınıf ve 4.sınıf öğrencilerin küresel eğitimle ilgili konuların programda küresel konulara ağırlık verilmesi ile ilgili katılma derecelerine ilişkin görüşleri arasında benzeşik oranlarda katıldıklarını göstermektedir.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Öğretmen adaylarının küresel eğitimle ilgili konuların ve küresel eğitim doğurgularının Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda yer alması noktasında; insan hakları, sosyal adalet, insanların eşitliği, dünyanın ortak yaşam olduğu algısı, yeryüzü kaynaklarının verimli kullanılması konusunda olumlu tutum sergiledikleri belirlenirken; dini ve kültürler farklılıklar, uluslararası örgütler, Türkçe derslerinde dünya edebiyatı örnekleri ve yabancı dil eğitimi ile ilgili konuların programda daha az yer alması yönünde tutum içerisinde oldukları belirlenmiştir. Öğretmen adaylarının farklılıklara karşı olumsuz tavır sergileyerek dünya vatandaşlığı olgusunu göz ardı ettiği söylenebilir.

Öğretmen adayları küresel eğitimle ilgili konuların ve küresel eğitim doğurgularının Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda ne kadar yer alması gerektiğine ilişkin olarak; dünya sorunlarına çözüm üretebilen, demokrasiyi benimsemiş, her türlü ayrımcılığa karşı çıkan, yeni stratejiler geliştirebilen bireylerin yetişmesi açısından olumlu görüş bildirmişlerdir. Öğretmen adayları; savaşların, insan hakları ihlallerinin, uluslararası terörizmin, ekonomik ve politik adaletsizliklerin azalmasına, bazı çok uluslu şirketlerle bağlantılı olan adaletsizliklerin farkına varılmasına, ülkeler arasında dayanışma ve işbirliğini artırmasına, tüm insanlığın paylaşabileceği ortak bir kültür oluşumuna katkı sağlayacağı konularının Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda daha az yer alması gerektiği görüşünde oldukları sonucuna ulaşmıştır. Bu durumda öğretmen adayları küreselleşmenin olumlu taraflarını programda görmek isterken olumsuz taraflarını görmek istememektedirler. Hanvey'in (2004) değindiği küresel bakış açısını öğretmen adaylarının kavraması gerekmektedir. Adaylar, bireyin kendi bakış açısının dünyanın her yerinde aynı olmadığını, bakış açısının sürekli olarak değiştiğini, başkalarının bakış açısının kendisinden farklı olduğunu kabul etmelidir. Öğretmen adayları olay ve konulara tek taraflı bakarak programda olumlu küresel gelişmelerin yer almasını istemektedirler.

Cinsiyet açısından öğretmen adaylarının küresel eğitimle ilgili konuların ve küresel eğitim doğurgularının Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda ne kadar yer alması gerektiğine ilişkin olarak erkekan öğretmen adaylarının lehinde farklılık olduğu tespit edilmiştir. Benzer şekilde Kan'ın (2009) sosyal bilgiler öğretmen adaylarının küresel sorunlarla ilgili tutumlarını ölçen araştırmasında, öğretmen adaylarının cinsiyetine göre tutumlarında erkekan öğretmenler

lehine anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Erkekan öğretmen adaylarının güncel konuları ve küresel gelişmeleri yakından takip ettiği ve bazı konularda erkek öğretmenlere göre daha duygusal davrandıklarını söylemek mümkündür.

Sınıf düzeyleri açısından, öğretmen adaylarının küresel eğitimle ilgili konuların ve küresel eğitim doğurgularının Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda ne kadar yer alması gerektiğine ilişkin anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Bu durum 3.sınıf ve 4.sınıf öğrencilerin küresel eğitimle ilgili konuların programda küresel konulara ağırlık verilmesi ile ilgili katılma derecelerine ilişkin görüşleri arasında benzeşik oranlarda katıldıklarını göstermektedir. Kan da (2009) araştırmasında, Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının küresel sorunlarla ilgili tutumlarını ölçen araştırmasında, sınıf düzeylerine bağlı olarak öğretmen adaylarının tutumlarında anlamlı bir farklılık olmadığını tespit etmiştir.

Küreselleşen, bilgi teknolojilerinin, yeni gelişmelerin yaşandığı dünyada öğretmenlerde aranan nitelik ve yeterlilikler değişmektedir. Gelecek nesilleri yetiştirecek olan öğretmen adaylarının, öncelikle kendilerinin farklı ülke ve kültürleri iyi tanımaları ve anlamaları gerekmektedir. Eleştirel düşünme, hoşgörü, farkındalık, farklılıklara saygı, birbirini dinleme v.b. özellikler ders içeriklerinde daha fazla yer almalıdır. Derslerde daha fazla uygulama ve etkinliğe yer verilmelidir. Erkek öğrencilerin küresel eğitime karşı olumsuz tutumları ayrıca araştırılmalıdır.

KAYNAKLAR

1. Açıklık, M. (2010). Influence of global education on the Turkish social studies curriculum. *The Social Studies*, 101(6), 254-259.
2. Akçay, R. (2003). Küreselleşme, eğitimsel yoksulluk ve yetişkin eğitimi. *Milli Eğitim Dergisi*, 159, 67-78.
3. Çalık, T. ve Sezgin, F. (2005). Küreselleşme, bilgi toplumu ve eğitim. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 13(1), 55-66.
4. Deniz, N. (1999). *Global eğitim*. İstanbul: Türkmen.
5. Devlet Planlama Teşkilatı (2000). Sekizinci beş yıllık kalkınma planı. *Küreselleşme Özel İhtisas Komisyonu Raporu*. Ankara: DPT.
6. Erkuş, A. (2011). *Davranış bilimleri için bilimsel araştırma süreci*. Ankara: Seçkin.

7. Giddens, A. (2004). Castells'in ağ toplumunun yükselişi üzerine. M. Armağan (Haz.), *Küresel kuşatma karşısında insan* içinde (s. 175-182.), (Ş. Yalçın Çev.). İstanbul: Ufuk.
8. Hanvey, R. G. (2004). An attainable global perspective. *The American Forum for Global Education*, 2-47. [Online]: http://www.globaled.org/an_att_glob_persp_04_11_29.pdf adresinden 06.02.2015 tarihinde indirilmiştir.
9. Kan, Ç. (2009). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının küresel sorunlarla ilgili tutumları ve ders programlarına yönelik önerileri*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
10. Karasar, N. (2006). *Bilimsel araştırma yöntemi* (16. Baskı). Ankara: Nobel.
11. Özkan, T. (2006). *İlköğretim öğretmenlerinin küresel eğitime yönelik görüşlerinin belirlenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
12. Öztürk, C. ve Otluoğlu, R. (2002). *Sosyal bilgiler öğretiminde edebi ürünler ve yazılı materyaller*. Ankara: Pegem.
13. Robertson, R. (1999). *Küreselleşme*, (Ü. H. Yolsal, Çev), Ankara: Bilim ve Sanat.
14. Şimşek, A. (2008). 21. yüzyılda kimlik, vatandaşlık ve tarih eğitimi. Safran, M. ve Dilek, D. (Ed.). *Türkiye'de sosyal bilgiler dersinde 'küresel bağlantılar': Bazı dünya devletleri ile karşılaştırmalı bir çalışma* içinde (s.345-363). İstanbul: Yeni İnsan.
15. Tezcan, M. (2002). *Postmodern ve küresel toplumda eğitim*. Ankara: Anı.
16. Yazıcı, H. ve Koca, K. (2008). Sosyal bilgiler öğretimi programı Tay, B. ve Öcal, A. (Ed.), *Özel öğretim yöntemleriyle sosyal bilgiler öğretimi* içinde (s. 22-35). Ankara: Pegem.
17. Yurdabakan, İ. (2002). Küreselleşme konusundaki yaklaşımlar ve eğitim. *Eğitim Araştırmaları*, 6, 61-64.